

Зміст

<i>Розділ 1. Автобус</i>	7
<i>Розділ 2. Міст</i>	63
<i>Розділ 3. Прощання</i>	103
<i>Розділ 4. Весілля</i>	179

Розділ перший

АВТОБУС

Осьомій годині ранку Центральний автовокзал нагадував польовий шпиталь.

Тіла — на лавах, під лавами, біля колон, холодних батарей опалення; руки — у кишенях, колінами закрито груди.

Чи ти ухиляєшся від ударів, чи намагаєшся спинити кровотечу, чи ховаєш квиток під светром — краще прийняти позу ембріона, зіщулитися. Тоді, можливо, вони повірять, що якраз тобі конче потрібно додому, і відпустять найпершим рейсом.

Але, крім тіл, тут ще були навалені на підлозі багажі. Навіщо тягати ці ампульниці та контейнери, придатні хіба для транспортування біологічних рідин і внутрішніх органів? Що можна тримати в потворних медичних укладках і громіздких саквояжах?

Може, вони возьмуть із собою сумки як ритуальні скарби, як подорожні обереги? Затим що за ними можна сховатися, набути такої ж незграбної форми, того ж дратівливого кольору, не привертати уваги, не відсвічувати, розчинитися...

Розчинитися.

Яра куталася в курточку, прагнучи зберегти тепло, надихане на долоні за останні десять хвилин. Добре було б розчинитися — і нікуди не їхати.

— Будеш каву? — запитала Аліна.

Яра розплющила очі, подивилася на життєрадісне Алініне обличчя й мовчки забрала з картонної підставки лате. Аліні, дівчині її брата, добре — вона лишається, не їде з ними. Олег саме перекладав ноутбук із сумки в наплічник — невдалий момент, купа чужих очей, але що по-робиш. У тій сумці майже всі їхні речі — навіть її сукня від Карен Міллен. Якщо вдасться випрасувати, вдягне на весілля Настусі. Господи, краще не думати про те весілля.

За останні пів години сонце добряче піднялося над вокзалом і тепер зафарбовувало рожевим багатоповерхівки та Вернадку. На синій стіні автобуса Київ—Харків промені відбивалися сліпими плямами. У цей автобус їм сідати, а поки водій пішов перекурити й замкнув салон. Лишається чекати та мерзнути, цілий ранок чекати та мерзнути.

Спочатку вони приперлися аж за годину до виїзду, бо Аліна боялася спізнитися. І дарма — з Гатного повз новобудови, ліси, торговельні центри й автосервіси долетіли за одинадцять хвилин.

Потім Аліна страх як довго паркувалася. Місце вибрала біля «Макдональдза» — усі інші їй здавалися потенційно небезпечними для машини.

«У тебе малолітражка, яка стане навіть у бабин курник, а ти боїшся подряпин, паркуючись між такими ж дрібними коритами», — сердилася Яра, поки вони кружляли навколо вокзалу.

«Можливо, якби тобі хотілося їхати, ти зараз не бісила-ся б, — заспокоювала вона себе. — Аліна врешті ні в чому не винна. Не забувай: ти єдина родичка, з якою брат познайомив свою дівчину. Це щось таки значить».

З їхньою матір'ю Аліна говорила лише телефоном, зустрічі наживо не планувалося, і, здається, це переінаксувало Алініні уявлення про родинні цінності. Відверто кажучи, у неї таки були підстави хвилюватися за цілісність сім'ї свого бойфренда. Яра не була вдома рік, Олег — ще довше. До війни їздили трохи частіше: «на йолку і на паску», як говорив їхній дід Федір. Але з кожним роком сила сімейних зв'язків танула, як брудний замет під квітневим сонцем.

* * *

Яра намагалася згадати, коли мати вперше сказала їй про весілля. Останнє літо пронеслося зі швидкістю маршрутки, яка безжально викидає на ходу пасажирів і, не гальмуючи, підбирає наступних. Що відбувалося, яка була її в тому участь? Важко пригадати.

Новини вона спостерігала периферійним зором: усе не так зле, як у чотирнадцятому, але доволі погано. Людей убивають на фронті, убивають просто посеред Києва — навпроти забігайлівки, де ти колись готувалася до пар. Когось нарешті звільнили з полону, за когось боролися — велике щастя заходити у фейсбук раз на тиждень і не давати харчів власній тривожності.

Із Німеччини телефонував колишній, жалівся, що всі квоти віддають сирійським біженцям. «Квоти на безплатні обіди?» — запитувала Яра. Він злився і кидав слухавку.

Їхня фірма знайшла спосіб завозити через Польщу санкційне комплектування, і роботи у відділі логістики побільшало. Яра стікала потом у кабінеті зі зламаним кондиціонером, поки сварилася з людьми на митниці. Бутля з водою їм із колегою ледь вистачало, щоб дожити до кінця тижня.

Коли в цьому літі з'явилася звістка про весілля?

Червень?

Наприкінці місяця вона телефонувала матері привітати з днем народження. Статечно бажала здоров'я, щастя, успіхів на роботі та здійснення мрій. Думала про власну непричетність до цих мрій і про те, що не збирається бо-дай щось змінювати.

— З днем народження, мам.

— А твій брат мене ще утром поздравил. Вы общаетесь?

Так, вони з Олегом спілкуються. В усякому разі частіше, ніж із тобою. Цього року навіть день народження разом святкували. Дівчина твого сина, Аліна, подарувала їй планшет — мабуть, хотіла проявити родинні почуття.

Ні, це було не в червні.

У середині липня мати телефонувала сама. Розказувала, що в них плюс сорок, на роботі скорочення, а діду проти його волі викликали швидку, і, коли бригада приїхала, він облаяв і тих, хто викликав, і медиків. Дав поміряти собі тиск тільки після вмовлянь, одно слово «как дитё малое».

Здається, про весілля тоді не говорили.

На початку серпня в них був виїзний корпоратив — директор погодив гулянку посеред тижня. Стояла спека,

Київське море мало зеленуватий колір і запах мертвої риби. Поки продавники пили й змагалися, хто дістане з дна більше водоростей, Яра з колегою по «логістиці» Катю давали раду м'ясу. Безформні шматки шашлику висіли на шампурі, як закоцюбла білизна на зимовому балконі. Тоді завібрував телефон.

— Мам, я трохи зайнята.

— Нет времени со мной поговорить?

— Хвилинку хіба.

— Настуся виходит замуж.

— Що?

Яра стисла телефон. Рука пахла цибулею, меленим перцем і оцтом.

— У Настуси будет свадьба в сентябре. Вы с братом, конечно, приглашены.

Голос у матері тремтів, хоча, може, то здалося, бо говорила вона з підкресленою гідністю.

— Залет? Ну, честно скажи, залетела мамина ласточка?

Ярі здалося, що дихання з того боку слухавки стало зловісним.

— Да, у Насти будет ребеночек. Тебе бы в двадцать семь тоже пора подумать про семью, — тепер мати вже точно образилася, але все ще намагалася це приховувати.

Яра сіла на траву й беззвучно засміялася. З одного боку було поле, яке цього року віддали під бур'яни, з іншого — дерева, а за ними — вода.

— Ничего, мам, не волнуйся, мы приедем на свадьбу. Обещаю.

Яра спостерігала, як Катя розкладає шампури над вугіллям, і не думала, наскільки серйозна та обіцянка. Літо

було безкінечне. Вода була безкінечна. У полі жовтіли жилаві кущі пижма й дрижали від вітру лілові сокирки.

* * *

«Автобус Чернівці—Москва відходить із тринадцятої платформи», — хрипко пробурчав гучномовець.

— Москва? Такі ходять? — Яра визирнула у вікно.

— Чому думаєш, що ні? — спитав Олег.

Вона знизала плечима. У салоні було трохи тепліше — Яра навіть розстібнула куртку, під якою мала сорочку в блакитну смужку. Через віконне скло, обклеєне синьою плівкою, усе, навіть шкіра, набувало голубого відтінку.

Біля сусіднього автобуса — вочевидь, московського — стояли жінки із сумками. У кожному вікні сувалися люди: їли, перевдягалися, розмовляли, рухали речі.

Їхній автобус, навпаки, стояв напівпустий. Пасажири вільно обирали місця, прогулюючись високим салоном. Це був гарний автобус: м'які крісла, маленькі пластикові столики й екрани перед кожним сидінням. У проході, біля водія, лежав гумовий килимок із написом «Ласкаво просимо».

Публіка збиралася різношерста, але тиха. Дві жіночки богомільного віку всілися і негайно витягли пиріжки. Низенький дідок припер у салон важкий спінінг у чохлі захисного кольору. Тепер він ніжно вкладав його у відділення для речей над сидінням у відділення для речей, підпираючи пакетами із супермаркету. Темноволоса дівчина занесла в салон заспаного хлопчика, а потім — складений дитячий самокат.

Зайшов водій зі списком — мужик із тижневою щетиною, плескатим носом, великими, як в орангутанга,

долонями та владним поглядом хазяїна дому. Спробував порахувати пасажирів, але швидко обламався й пішов у кабіну.

Першим поїхав московський автобус. Далі неквапливо, мов теплохід, рушив рейсовий Київ—Харків.

Над київською промзоною висів дим, який уранці можна сплутати з туманом. Станція «Видубичі» лежала під мостами, відгородившись зеленими схилами, елітними мурашниками та щільними ранковими заторами.

Завернули праворуч на Південний міст — найзлиденніший із київських мостів, що веде в найхолодніші райони міста. Автобус повз по лівому березу в потоці різноколірних машин. Обабіч широкої дороги вилежувалися пласкі, схожі на консервні бляшанки, будівлі торговельних центрів, супермаркетів та автосалонів. За ними височіли китайські стіни пізньорадянських і новітніх хмарочосів. Біля кожної станції метро автобус уповільнювався — затори ставали тіснішими. На останньому кілометрі міста, об'їхавши аварію, у якій «шкода октавія» і старенький «беемве» перекрили дві смуги з трьох, автобус нарешті вирвався на пусту дорогу. Біля аеропорту підібрав пасажирів із пластиковими валізами та з радісним гудінням понісся розлогою трасою Е-40.

У цьому автобусі Ярі та Олегу належало проїхати двісті кілометрів.

Автомобіль долає цю відстань за дві з половиною години. Найшвидший пасажирський поїзд проходить її за дві години сорок хвилин. Водій, який виїхав із Центрального автовокзалу, мав власну філософію часопросоту. Він збирався витискати максимум і доїхати аж ніяк

не повільніше ніж за дві години. Час міг бути скоригований його планами на день, настроєм і зрідка — ремонтами на дорогах.

* * *

— Чому ти не хочеш їхати до тітки?

— Чому ти не хочеш їхати на весілля сестри?

— Ти перший не хочеш на весілля. Нікому весілля не здалося. Крім матері та Насті. А за тіткою я скучила, вона класна.

— А що класного, а то я не пам'ятаю?

Вони гризлися весь учорашній день, мали б уже заспокоїтися, але ця дурна поїздка нервувала обох. План, який складала для них мати, вийшов дурненький.

Спочатку вони їдуть до тітки автобусом або поїздом. Тьотя Іра — хрещена Настусі — має бути на весіллі. Далі тітка садовить їх у свій «фольксваген гольф» (дай боже, щоб той не зламався) і везе на весілля, яке, за словами Яри, «нікому не всралося». Окрім матері та вісімнадцятирічної вагітної сестри.

Вони пробували відкласти купівлю квитків. Олегу обіцяли закордонне стажування, але скасували. Яра просто тягнула час — рідний відділ логістики примусив її піти у відпустку, нав'язавши невикористані тижні за минулі роки.

У переддень від'їзду вона приїхала на дачу в Гатному, де у знайомих декілька останніх днів жив Олег і куди час від часу навідувалася Аліна. Приїхала із сумкою, але без квитків. Добу вони сварилися, грали в карти та пили домашній сидр. Брат їхати не хотів, але тут зателефонувала

мати й улаштувала істерику. Олег здався: наступного ранку вони сіли в машину Аліни та рушили на автовокзал.

Зараз, згадуючи недавні обставини, Яра думала, що без того материного дзвінка можна було залишитися. Аж ось вона сидить в автобусі, поруч — роздратований брат, і нічого доброго від подорожі очікувати не доводиться.

* * *

— Чуеш, руки прибери, бо я комусь пообламую!

Голос у глибині салону належав жінці, напевне, середнього віку. Упевнений голос рішучої жінки, яка може обламати не тільки руки — усе, що стоїть на шляху.

Почулося п'яне белькотіння. Олег напружився, Яра прокинулася і теж прислухалася до лементу.

— Придурок, ти зараз вийдеш з автобуса, клянуся! Заспокойся. Заспокойся!

— Та він п'янючий як чіп. Таке молоде й дурне.

— Так шо мені тепер? Зараз наригає, а я буду прибирати?

— Усе гаразд, жіночко, ви теж не хвилюйтеся.

П'яне белькотіння переросло в регіт. Олег почав рухатися вперед, і цієї миті довге тіло зі стукотом вивалилося у прохід.

Тіло належало хлопцю років двадцяти, ступінь сп'яніння не давав змоги визначити точніше. Тіло перестало реготати й тихенько заскиглило. Блідувато-зелений колір обличчя свідчив, що розв'язка пригоди очікується незабаром і буде вона скорботною.

— Він в автобуса сів п'яним і, поки їхали, ще пиво випускав! — майже кричала жінка.

— У Борисполі сів! Сказав з Єгипта їде! А потім пити почав! Куди їхні батьки дивляться?

Публіка співчувала жінці, але складалася переважно з таких самих жінок і близько до тіла підступати не наважувалася. Дідок зі спінінгом невпевнено запропонував спинити автобус.

— Треба спинити, бо він тут усе обригає, — погодився Олег. — Можете водію передати?

Дід посунув наперед.

— Ей, додік, вставай! — Олег обережно шарпав за плече хлопця, боячись розбудити рефлекси завчасно.

Автобус почав гальмувати. Олег опустився на коліно, закинув руку пацана собі на плече й повільно підвівся. Хлопець був трохи вищий за нього, але набагато худіший.

«Не дивно, що розібрало, йому небагато потрібно», — подумав Олег.

Автобус зупинився, двері відчинилися. Водій виліз із кабіни, застрибнув у салон і став у проході — похмурий за хмару.

* * *

— Оце мудило — твій друг?

— Уперше бачу.

— Як же я цього їбаната хочу викинути на трасі! Думаєш, у мене є час із ним возькатися?

— Не можна викидати, — Олег радів, що його не обригали в салоні, і повільно пересажував тіло на узбіччя.

Вони встигли проїхати патрульний пункт, великий знак із написом «Березань» і стали в сосновому лісі.

Повітря було гаряче та хвойне. Обличчя хлопця поступово змінювало колір із крейдяного на блідо-рожевий.

— Може, ти з ним останешся? Скору йому викличеш? А я поїду, у мене повен салон людей, — з надією спитав водій.

— Я тут теж не катаюся. Зачекаємо, зараз йому полегшає, потрібно, щоб проблювався.

— То скільки, блядь, чекати? Я буду чекати, щоб якийсь малолітній утирок, який мені чуть салон не спортив, тут проригався? — вибухнув водій.

— Залиште його тут — відкинеться, і вам стаття. Я ні при чому — я пасажир, а ви за нього відповідаєте.

— Я не нянька в садіку, щоб за цього клоуна відповідати! Хлопець заворушився і спробував підвестися.

— Бач, тягне трохи, допоможи.

Підтримуючи хлопця за плечі, вони змінили його позу з лежачої на сидячу й притулили до стовпа. Тепер Олег роздивився юнака краще. Пом'яте лице з темними колами під очима, яскраво-червоні потріскані губи. Трохи за смаги — видно, у Єгипті він переважно пив. Чорна футболка, джинси «Дізель». Кросівки «Найк» — таких у нас не бачив, може, з Америки? Бляха, «епл вотч» новий, як із нього ще не зняли?

— Тіхо-тіхо-тіхо, — сказав водій. — Ригай, синку, нам їхати треба.

Хлопець печально подивився перед собою і почав повільно хилитися додолу. Схлипнув і почав блювати у траву, засипану хвойними голками.

Олег дивився вбік і намагався зосередитися на дорозі, якою гасали автівки.